

היה זה בשלשה ביוני, 1925, בירושלים עיר הקודש. כבא"כ העדה הספרדית של לונדון נתגלגלה לידי הזכות ליהנות מאדיבותו הרבה של הרה"ג יעקב מאיר. הוא הזמיני להלוות אליו בבקור רשמי בכנסיה האנגליקנית של סט' ג'ורג', שבה נערכה תפלה מיוחדת לכבוד יום הולדתו של המלך ג'ורג' החמישי, שליטה של המדינה הממונה על ארץ ישראל. הוא נסע אל הכנסיה בלוית הקוואסים ולבוש בבגדי הכהונה שלו ששיו לו משנה-אצילות. בהגיעו לשם, הרים לכבודו המשמר הצבאי את נשקו בסילוד. הוא הובל אל מקום-כבוד בכנסיה והושב בין ראשי הדתות האחרות שבאו להביע את רחשי הוקרתם למלך אנגליה. בתוך העולם הזר שבו מצא את עצמו — עולם המפורד ומפולג ברגשי החבה שלו וברגשי השנאה שלו — ייצג הרב יעקב מאיר את עם ישראל בארץ ישראל. התרשמותי גדלה עוד יותר לרגל נוכחותם של סיר הרברט סמואל כנציב עליון ושל הליידי סמואל, שהיו הדמויות המרכזיות באותו הכינוס הבלתי-יהודי.

* * *

הבית הלאומי היהודי עודנו באמצע התהוותו, ועל העם היהודי למצוא בו אותו הכבוד הלאומי שלדאבון לבנו חסר הוא בכל מקום אחר. הראש"ל, שהעולם היהודי חוגג עתה את יום מלאת לו שמונים שנה, הוא איש שהרים את קרן התורה וכבודה בעיני עמו, שבימי צרה ומצוקה ובימי ששון ושלווה נלחם לגישום תקותנו, לשוב ולהיות עם חפשי בארץ ישראל. הוא זכה לראות תקוה זו מתגשמת בימיו.

משה פודהורצר

יו"ר ועד הקהלה העברית, צפת.

שלש פגישות

...והימים ההם, ימים ראשונים היו. הישוב בארץ קטן ומצטמצם בארבעת ערי הקודש שהמרחק ביניהן רב, ושההעברה מאחת לשניה קשה וגוזלת ימים. מכונית, עגלה, רכבת, טרם נולדו בשבילנו. כבני המדבר היינו, רוכבי הסוס והפרד. ואף-על-פי-כן לא היתה השפעת המרחק נכרת. חיי משפחה אחת גדולה חיינו. אחזה אמתית וידידות לא תשוער שררו בישוב. גם אם לא היו הפגישות מרובות, והנסיעה מצפת לירושלים גולה שבוע שלם ולפעמים עוד יותר, עם כל זאת התיחסנו אנו תושבי הארץ אחד לשני כקרובים, כאחים. אין הבדל אם לא נפגשנו פנים אל פנים. ההכרה שבכתב ושבעל פה, השמיעה בלבד הזינו, עוררו, ושמשו משען רוחני לישוב קטן מוקף ערביים ובדווים.

ובימים הללו, הרחוקים הקרובים, אבות גדולים היו לנו, פה ושם, שרק מטרה אחת היתה לנגד עיניהם ושאפה אחת משותפת לכולם: בנין העם והארץ.

כמזכירו וכיד ימינו של זקני הגאון, רבה הראשי של צפת, הרב רפאל זילברמן זצ"ל, היתה לי הזכות וההזדמנות, להכיר על ידי חליפת מכתבים מסודרת ובלתי פוסקת את אבות הישוב הירושלמי, הרבנים שמואל סלאנט, יעקב שאיל אלישר ואת יתר גאוני ורבני הזמן שבאותה התקופה. ובתוך המחנה הזה גם את "הזעירא דמן חבריא", אריה שרעמתי נאווה ושעץ עלומיו החל בשל, פורח — הרב יעקב מאיר שליט"א.

וכבר אז, חזינו בו את המאור לדור הבא, כוכב לימים שיבואו. ואמנם לא טעינו בהערכתנו. מפעולותיו וממלחמותיו, מנאומיו וממאמריו, ראינו את מורה העם הזה בעליותו ובזריחתו. ולא מעט כמהתי והתגעגעתי ליום שבו אוכל להפגש אתו פנים אל פנים בכדי ליהנות מחכמתו ומתורתו וכדי ללבן את השאלות והספקות המנסרים באוירה שלנו. ואולם לצערי הגדול, חפצי זה לא נתמלא כל כך מהר. פעמים אחדות בקרתי בירושלים אבל את הרב יעקב מאיר לא מצאתי בתוכה.

והנה סוף סוף היום המקווה בא, אם כי במאוחר.

בשנת תרפ"ד, נסעתי לירושלים כבא כחה של העדה העברית בצפת. אל מועצת חברי העיריות היהודים בארץ ישראל. בתוך תכנית נסיעתי זו נכלל בראש וראשונה בקור אצל הרב הראשי וראש"ל רבנו יעקב מאיר, בכדי למסור לרבנו זה את תודתה של העדה העברית בצפת בעד פעולה אחת חשובה ונמרצה מאד, שעל ידה הציל את כבוד עם ישראל ואת כבוד יום הכפורים לבל יחולל.

וכה היה הדבר: שוטר יהודי מראש פנה הוזמן להופיע לדין לפני קצין המשטרה בצפת ביום הכפורים, בשל חטא של הפרת משמעת. השוטר לא נענה להזמנה זו בנמקו כי בתור יהודי אסור לו לחלל את יום הכפורים שהוא היום הכי קדוש לעם ישראל. ואולם הקצין לא רצה בשום אופן להתחשב עם נמקו של השוטר, ודרש ממנו במפגיע להענות להזמנתו ולהופיע במשפט ודוקא ביום הכפורים. וכאשר השוטר עמד על דעתו והודיע כי הוא בהחלט לא יחלל את יום הכפורים, בערה חמתו של הקצין וצוה לאסור אותו, את השוטר, מיד. זה קרה בערב יום הכפורים תרפ"ד. השוטר הובל למאסר, שבו נשאר עד יום הכפורים בצהרים שרק אז שוחרר בערבות.

אחרי יום הכפורים הועמד השוטר למשפט לפני הקצין האנגלי וזה שפט אותו בעד שתי העברות גם יחד. ואולם את פסק הדין חלק לשניים: בעד הפרת המשמעת הענישוהו לשבועים מאסר, ואילו בעד סרובו לעמוד למשפט ביום הכפורים דן אותו לחודש מאסר ולעונש כספי של משכורת חדשית אחת.

המשפט הזה הדהים אז את כל שומעיו. העדה העברית השתדלה נמרצות להגן על השוטר הזה וכבוד עם ישראל כאחד, ובין יתר פעולותיה התקשרה טלפונית עם ראש רבני א"י כמוהר"י מאיר שליט"א, והוא לא נח ולא שקט עד שעלה בידו בהשתדלותו הנמרצת אצל המפקד הראשי של המשטרה בארץ ישראל לבטל את המשפט.

כשנכנסתי אח"כ אל מעונו של הרב הראש"ל להביע לו את תודת העדה העברית בצפת על פעולתו החשובה הזאת שהיתה מעוטרת נצחון, חיך ואמר לי: בעד מה התודה? מה עשיתי? הרי רק את חובתי מלאתי בהלחמי בעד היום הקדוש לנו ביותר, ובהגיתי את עזרתי לאח סובל; והרי את הכל עשיתי ביזמתכם ובעזרתכם, לכן הנצחון והשמחה משותפים לשנינו.

בקורי אצל הרב הראשי כמוהר"ר יעקב מאיר שליט"א נמשך שעה ארוכה. העלינו זכרונות קדומים מחיי צפת. הוא נגע בכל השאלות השייכות לצפת, ואנכי התענגתי לראות לפני את ראש הרבנים השוכן כבוד בירושלים ומעיניו והגיגיו בכל המתרחש בארץ. מבטו המלטף והעמוק הביע והודיע שאין דבר נסתר ממנו, ושהכל נהיר וברור לפניו, ושאלו בני צפת איננו כודדים במלחמתנו, כי רבה של ארץ ישראל עינו פקוחה על הכל, והוא מוכן בכל עת לעזור לנו. יצאתי מביתו מעודד ומאומץ, למען המשיך ביתר מרץ את פעולתנו למען צפת המקופחת.

הפגישה השניה היתה באותה שנה.

כאחד מיוזמי הרעיון לסלול כביש למכוניות מצפת למירון, נסעתי לירושלים יחד עם חברי בעבודה הבנקאי מר אליהו קלינגר כדי לענין חוגים ידועים בירושלים למפעל החשוב הזה. העבודה היתה גדולה למדי, והיינו זקוקים לעזרה מן החוץ.

הבקור הראשון שלנו בירושלים היה אצל הרב הראשי יעקב מאיר. ידענו והיינו בטוחים שממנו נשיג את התמיכה הדרושה. נתקבלנו אצלו לא רק בכבוד גדול ובסבר פנים

יפות כדרכו תמיד, אלא גם בהתענינות רבה אל מפעלנו זה. הוא עודד אותנו והציע את שרותו בכל אשר ידרש מאתו אף היה הראשון לתורמים. כן מסר בידינו מכתב המלצה ובקש את הרב יוסף מ. הלוי שליט"א ללכת עמנו בשמו אל מספר אנשים נכבדים שהיינו צריכים לרכוש אותם לטובת רעיונו.

במשך שהותנו בירושלים היינו באים יום יום לביתו של הרב יעקב מאיר לקחת ממנו עצה ותושיה, ומה שמחנו לראות את התענינותו הערה בכל פרטי הדברים עד צאת רעיונו אל הפועל. בינתיים נסלל הכביש הנ"ל ושמו של הרב יעקב מאיר קשור במפעל הזה.

הפגישה השלישית היתה לאחר חמש שנים בחודש טבת תרפ"ט.

נסעתי אז במיוחד לירושלים, בשביל לאשר את משרד הרבנות בצפת. עיר זו סבלה נוראות, מחמת שמשרד הרבנות שלה לא היה מאושר אצל הממשלה, וכל תעודה הזקוקה לאשור הצטרקנו לשלוח אל הרבנות הראשית בירושלים. דבר זה היה קשור במס כפול מצד המעונין ובהרבה קושיים שלא כאן המקום לדבר עליהם. העדה העברית בצפת פנתה פעמים רבות לרבנות הראשית בירושלים, תארה את המצב העגום של אלה הזקוקים לאשור תעודות, ובקשה לשים קץ פעם אחת ולתמיד לסבל הבלתי מוצדק הזה ולאשר את משרד הרבנות בצפת, ואולם שומע לא היה לה.

הוטל עלי לנסוע ירושלימה עם עוד אחד מחברי ועד הקהלה. סרנו לביתו של הרה"ג יעקב מאיר ולשמחתנו הגדולה מצאנו אצלו את העזרה המלאה לטובת האשור. הוא לא חשך מעמל נפשו לעזור לנו בעצה ובפעולה.

מלבד זאת קשור שמו של רבנו שליט"א בהרבה פעולות חשובות לטובת העדה העברית בצפת, שכולנו יודעים להוקירן ולהעריכן.

ועתה בהגיעו לגבורות, אנו מצרפים את ברכתנו הלבבית לאלפי ורבבות הברכות המובעות לרבנו הגדול מכל קצות הארץ ומהגולה, כי יאריך ימים ושנים, והיו ימיו מאה ועשרים כימי משה עבד ה', ועוד רבות בשנים נזכה לראות את מורנו ורבנו זה בתוכנו, פועל ויוצר ועושה למען העם והארץ.

ששמו מפורסם בכל העולם ועיני כל בני הגולה נשואות רק אליו, בכל קהלה וקהלה מכל ערי תוניסיה, אלג'יריה ומרוקו וכו' מוקטר מוגש לשמו, וכלם מעריצים אותו כי נתון ומסור הוא בכל לבו ונפשו לעמו ולארצו, ועד כי עדת ירושלם היא רבת הגונים, רבת הכתות, רבת האוכלוסין, ובהשפעתו הגדולה בכל עיני החיים הצבוריים יכול הוא לנהל עיר הפלאות הזו, כי יודע הוא איך להוקיר רגשי העם, ויודע הוא בשכלו החד והחריף איך להתנהג עם הצבור במשרתו הגבוהה. כאשר הייתי בעיר טריפולי בשנת תרפ"ה, התיצבתי בפני הרה"ג המופלא בחכמה וביראת ה' הראב"ד כמוהר"ר יצחק בוכבזא זצ"ל המכונה „אבי-לחם" ראש רבני טריפולי, וכשהצעתי לפניו את בקשתי להשתדל לטובת המוסד הנשגב והנעלה בית החולים „משגב-לדך" ורק בטאתי את שם הרב מאיר על שפתי, נמלא לבבו שמחה באהבה ובהערצה על הטובה שהוא עושה לעדתו, ובתי החסד אשר עזר ליסד בירושלים, ושקד עליהם בחיבה יתירה והוא ספר לי על השפעת הרב מאיר שהיא גדולה על כל יהודי הגולה כי גדול כבודו בעיניהם וכל מקום אשר שמו מגיע יענדו לו עטרת תפארת, והוא מוכר ע"י כל הגולה היהודית כרבה הראשי, ותפארת זו של רבן כל הגולה, נאה להרב יעקב מאיר והוא נאה לה.

הרב שלמה אליאך

ירושלים

העומד בפרץ

ההזדמנות הראשונה להכיר את הרב הגאון ר' יעקב מאיר שליט"א הכרה אישית מקרוב היתה לי בשנות תרנ"ט-ת"ר"ס. הכרתיו אז מתוך עסקנותו הצבורית שעשתה עלי רועם יפה וחזק, שזכרונה נשאר חרות בלבי עד היום הזה. בסביבות ירושלים פשט אז החולירע, וכדי לשמור על העיר נתקה אותה הממשלה מכל הכפרים הסמוכים לה. ירושלים היתה סגורה ומסוגרת, ולכן האמירו צרכי החיים באופן מבהיל, כי רובם ככלם היו מובאים מהכפרים, בכלל זה גם חמרי אפיה ובשול, עצים ופחמים וכיוצא. נוסף על זה היתה העיר שרויה בתוך פחד ובהלה, ונחוצה היה לעודד את ההמונים, ולעזור לעניים בהזנה מספיקה וחמרי הסקה.

אז התעורר כבוד הרב ר' יעקב מאיר שליט"א, ויסד ועד עזרה שהוא עצמו התיצב בראשו, ואנכי הכותב הייתי המוציא לפועל את החלטות הועד. ועד זה, תחת נשיאותו הפעילה, הערה והמסורה של הרב יעקב מאיר, סדר רשת שלמה של פעולות עזרה שהועילו להציל את העיר מאסון. נפתחו עשרים תחנות הצלה במקומות שונים שבעיר, ובכל אחת מהן הועמדו עשרה אנשים ביום ועשרה אנשים בלילה מוכנים בכל שעה לעזרה. בכל תחנה הכינו צרכי רפואה מתאימים, ודודים מלאים מים רותחים עמדו תמיד לשרות כל הנזקק להם. כמו כן אחז הועד באמצעים להלחם נגד היוקר על ידי פתחו חנויות מיוחדות למכירת צרכי אוכל וצרכי הסקה במחירים מוזלים, ובהתאמצו להשיג את הצרכים הללו בדרכים שונות. ושוב בהזדמנות שניה הכרתיו, ואוסיף להוקירו ולהעריצו. זה היה בזמן עצירת הגשמים הגדולה של שנת תרס"א, בעת שירושלים צמאה למים. מחיר פח מים עלה אז עד ששה גרושים. גם במקרה זה נוסד ועד עזרה מיוחד בשם „ועד המים", ובראשו עמד ר' יעקב מאיר. ועד זה ההין ועשה מעשה נועז שהפליא את כל העיר, בהביאו מים לירושלים ברכבת, באין לו דרך אחרת, וימכרם לתושבים במחיר של פרוטות אחדות הפת. מפעל זה הביא עמו גם קדוש שם ישראל ברבים, כי המים האלה ש„ועד המים" היהודי הביא, נמכרו לכל התושבים מבלי הבדל דת ועדה.

מתוך שתי הפעולות הללו נחרתה בזכרוני תמונתו האצילה של איש הסגולה הזה. קו אופיני לדמותו הרוחנית מצאתי בבקוריו בכל חג וחג בבית התבשיל והכנסת אורחים שיסדתי בשנת תרע"ט בסיועו ועזרתו המוסרית. מיום פתיחת המוסד ואילך קבע לו הרב ר' יעקב מאיר למנהג לבקר בו בכל יום חג ומועד, בשעה שהאורחים והעניים מוסבים לשלחן וסועדים. בקורים אלו עודדו את לב הנוכחים וגרמו להם שמחה בחגם. ביום שמחתו בהגיעו לגבורות נברכהו, כי האל הטוב ימלא את כל משאלות לבו ויזכה לאורך ימים בשלוה ונחת, ולחזות בעיניו בשוב ה' את שיבת ציון אכ"ר.

ויעתר יצחק ליי

בשוב ידידי הרה"ג הי"ם הגדול לאיתנו.

יה אודך על חסדך עם עבדך
צור הארץ ימיו כבן-בתיה אבל
חסון כארז מר להדרתו אמר
קומה והופיעה בעצם ידך
מתי דרור תקרא לשרה בתך
רב ענתה לה ילעגו צרה וצר
חדש זמן אשרה עדי אן יסתבון
זכרה אמונתה ובצר בשרה
קץ הפלאות גל וגל לב כוספיו

הוא אור המאיר נשיא ארץ צבי
מציר נצור לעד יצורי חובבי
עד בוא בנו-דוד עלי כסאו שבי
על חלדך אל חי פרום דק יושבי
מתי תרחם זאת אסירת השבי
הלאה סחי שיחם הלום אל תקרבי
אותה בחבלי בוז אחי בוז אויבי
עוד קט מעט מי עז בציון תשאבי
תשבי להשמיעו ירוצץ פצבי

שנת ועוזו נוראותיך יאמרו מה רבו מעשיך ה' לפ"ק.

משה אטיאש

ירושלים

דרך תבונות

לרבנו הישיש הרה"ג יעקב מאיר מלאו שמונים שנה. היהדות הספרדית בארץ אשר למענה הקדיש רבנו ממיטב כחו ומרצו קוראת ביום זה לחג והערכה. וכשאני שוקע בהמון הפעולות והמעשים של רבנו במשך תקופת יובל שנים ובוחן ושוקל כל אחד ואחד מהם, בהעלותי בזכרוני את הופעותיו, פגישותי ושיחותי עמו, צפה ועולה לפני השאלה, מהו סוד קסמה של האישיות הזאת, בכח מה עלתה וצמחה לשמש פאר כרבה הראשי של ארץ-ישראל, וכמנהיגה הרוחני של היהדות הספרדית בארץ ובפזורי ישראל בארצות המזרח?

ושב אני ומצרף את הפעולות והמעשים קו לקו צו לצו ולנגד עיני כמה דמות אצילה רבת-כח ומרץ, ספוגה תורת ישראל ומלאת חכמת-חיים, רווית אהבה בלי מיצרים לעמו ארצו ועדתו, מחוננת כשרון פעולה ויכלת הגשמה, מלאת עז ותקף לקראת המטרה ללא הסוס ופקפוק. כל התכונות והסגולות הללו הקנו לרבנו את מקום הכבוד במנהיגות הרוחנית של היהדות הספרדית והעמידוהו בשורה הראשונה של העסקנים, שהעדה הספרדית הקימה במשך חמשים השנים האחרונות.

הפעולה הענפה והמגוונת של הרה"ג יעקב מאיר מתחלקת לשלש תקופות. התקופה הראשונה מתחילה בשנת תרל"ט, אז הוא נרתם למרכבה הצבורית בירושלים ומתחיל נוטל חלק בחייה הצבוריים של הקהלה. האברך הצעיר אשר מלא את כרסו ש"ס ופוסקים, ואשר הועד ע"י אביו לרבנות אינו מותר על תלמודו והוא קובע עתים לתורה, אולם לפי אפיו ומזגו התוסס אינו יכול להתבודד בד' אמותיה. חושיו הפתוחים לרוחה קולטים וסופגים את הד קולם של החיים הצבוריים הרוחשים סביבו, ונטיות פנימיות דוחפות אותו לפעולה ולעסקנות. הוא חורג מד' אמותיו מתערב בחיי הצבור מתבונן למחסורו וחש לתקנתו. אישיותו כעסקן חרוץ וזריז מתבלטת מחדש לחדש ומשנה לשנה. הוא נוטל על עצמו תפקידים צבוריים וממלא אותם באהבה ומסירות, בכשרון ובהתמדה: מונע את פרוד התימנים מהעדה הספרדית, מתווך ומישב מחלוקות הפורצות בטבריה, חברון ועוד, בפקחות וזריזות מבטל למעשה את פקודת הגרוש נגד היהודים הפרסים, נותן מכוחו להקמת מוסדות חסד ועזרה, ומקדיש ממרצו להקמת שכונות חדשות להרחבת בנינה של ירושלים. הצלחותיו והתמדתו בעבודה, בינתו ופקחותו ויחסיו עם אנשי השלטון

מגבירים את יכלתו, והוא עולה שלב אחרי שלב בסולם העסקנות הצבורית. הוא נבחר כחבר ועד העדה הספרדית ואח"כ כחבר לבית הדין שלה וע"י בקוריו בבוכרה וארצות צפון אפריקא הוא יוצר יחסים בין העדה וקהלות ישראל במדינות אלו, אשר השפיעו אח"כ ברכת נדבות לטובת מוסדות העדה ענייה ורבניה. ואין פלא אם אחרי פטירתו של הרה"ג יש"א זצ"ל, נשאות אליו עיניהם של רוב עסקני הצבור בירושלים, כאל אדם שחברו בו יחדיו, התכונות והסגולות הדרושות לשאת את כתר הרבנות, ולהעמיס על שכמו את משא טרחת הצבור באהבה ומסירות, ובאלול תרס"ו מלבישים אותו את גלימת הראש"ל בירושלים.

הבחירה הזאת לא נתאשרה ע"י השלטונות התורכים בעקב פעולת מתנגדיו אשר הציגוהו כאיש מסוכן לשלום הצבור והשלטון. אולם יד ההשגחה היתה בהשתלשלות זו של הענינים, כי זמן קצר אח"כ הוזמן לכהן כרב ראשי לעיר ואם בישראל סלוניקי, ולשבת על הכסא הפנוי של הרה"ג יעקב חנניה קובו זצ"ל.

תקופת רבנותו של הרה"ג יעקב מאיר בסלוניקי היתה רבת מאורעות ועשירת פעולות כלפי פנים וכלפי חוץ, וזכות גדולה נתגלגלה לקהלה רבתי זו שאישיות כזו עמדה בראשה וייצג אותה בתקופה רבת צרות ותלאות. כקברניט נאמן עמד על משמרתו והוליך את ספינת הקהלה הזו בין גלים סוערים שהקיפוה תכופות.

יום בואו של רבנו לסלוניקי היה יום חג ומועד לקהלה כלה. רשמי היום הזה נחקקו בלבי, לב ילד, אשר התבונן בסקרנות לתכונה הרבה של היום הזה. בבית הכנסת „תלמוד תורה הגדול“ הצטופפו אלפים מסלחה ושמנה של הקהלה, והמונים מלאו את החצר רחבת הידים, וזכורני את הרגע שרבנו עלה על הבמה, מיד השתררה דממת קדש וקולו הרעים ונשמע בארבע פנות הבית, מה אמר ומה דבר לא הבינו, אולם כבשה אותי הרגשה שאיש גדול ותקיף שתואר לו והדרת פנים לו עומד על הבמה, כלם מביטים עליו ביראת כבוד ופניהם העידו נכונות למשמעת ומרות.

שדה הפעולה של רבנו היה גדול מדות כגדל הסמכות שנתנה לו כחכם באשי. הוטל עליו לנהוג קהלה גדולה בת רבבות נפשות, לדאוג לסדור וספוק צרכיה הפנימיים וליצג אותה כלפי חוץ בפני השלטונות. ואמנם גלה רבנו בתקופה זו כשרון ואחריות, רחב בינה ימסירות בעמדו כקברניט מוכשר ונאמן על משמרתו הקשה והאחראית.

בתקופה זו נשתלשלו, במהירות מפתיעה, מאורעות מדיניים אשר תבעו מנהיג פקח ווריו ורבנו לא הכזיב. זמן קצר אחרי בואו לסלוניק פרצה מהפכת התורקים הצעירים וכל המסתעף ממנה, צפה שאלת גיוס היהודים לעבודת הצבא שהיו משוחררים ממנה במשך מאות בשנים, עלו בתקף תביעות השלטונות לתורכיוציה של החנוך העממי היהודי, והרב יחד עם מנהיגי העדה נדרשו לפתור את השאלות האלו ושאלות יום יומיות רבות אחרות, בצורה המניחה את דעת הצבור והשלטונות גם יחד.

ארבע שנים אח"כ פרצה המלחמה הבלקנית, נשקפה סכנה להרעשת העיר ומלחמה

בשעריה. האסון הצפוי לבני הקהלה ורכושם לא נתן מנוח להרב. הוא בא בקשר עם מפקד העיר התורכי ומפקדת הצבא היוני, ובחכמתו הצליח להרחיק את הסכנות האלו מהעיר.

אנשי צבא הכבוש, בהשפעת ההסתה של העתונות היונית והצבור היוני המקומי, החלו בהתקפות על בתי היהודים ורכושם, היו נסיונות לפגוע בכבוד נשים ועלמיות. הספרות האנטישמית עלתה כפורחת ולא חסרו גם התנגשויות דמים בפנות שונות של העיר, והנני זוכר את צפצופי המשרקות אשר החרידו באישון לילה את בתי היהודים, אשר הודיעו ע"ד התקפות במקום פלוני אלמוני. סכנת פרעות נשקפה לעיר, אולם הקברניט עמד על המשמר, בכשרון ווריות למופת בא בקשרים עם השלטונות ועם מפקדי הצבא, הציג בתקף את דרישותיו ותביעותיו והצליח להכריחם להטות און להן. ולא ארכו הימים וקשרי הבנה וידידות נוצרו בינו ובין משפחת המלכות הזכורים לטובה עד היום הזה. היחסים האלה קצצו את כנפי התעמולה האנטישמית הפרועה אשר איימה קשות על העיר ותושביה, והסדר והבטחון הושבו על כנם בכל פנות העיר.

אולם קשה מכל היתה תקופת המלחמה הכללית שפרצה שנתים אחרי כבוש העיר. סלוניקי היתה בקרבת החזית, קמה מלחמת מפלגות בשאלת ההשתתפות במלחמה, בעקבותיה באה מהפכת וניזילוס, ויון נכנסה למלחמה לצד ממשלות ההסכמה. בשנת תרע"ז, פרצה השרפה הגדולה אשר אכלה את מחצית העיר, עמל מאות שנים עלה על המוקד ושמונים אחוז של בני הקהלה יצאו בעירום וחסר כל. קהלה עשירה, אדירה חזקה ואיתנה נחדללה בן לילה, רבבות נפשות תבעו עזרה והצלה, רבבות נזקקו למקום מנוחה, ובתוך ים של צרה עמד רבנו, וסביבו טובי העדה ועסקניה ודאגו להביא ישע והצלה לרבבות האומללים.

כשתים עשרה שנה ישב הרה"ג יעקב מאיר על כסא הרבנות בסלוניקי ופעמים נסה להסתלק ממשרתו, אולם הצבור לכל שדרותיו אשר ידע להוקיר ולהעריך את אישיותו, עבודתו, מסירותו ומפעליו התנגד לעזיבתו בכל תקף, והמונים הפגינו סביב ביתו והכריזו שלא יתנוהו לעזוב את העיר. אולם בשנת תרע"ט עזב הרה"ג יעקב מאיר את סלוניקי ובא לשכון כבוד בעיר מולדתו ירושלים, אשר אהב והתגעגע לה כל ימיו. ובזה סיים תקופה רבת עמל ותלאה בחייו.

שובו של רבנו לארץ פותחת תקופה חדשה לעבודתו, מלא וספוג תקוות לתקומתה של ארצנו והתחדשות חיי עמנו בארץ. הוא נענה בלי הסוס לתפקידים החדשים שהישוב הטיל עליו ומעמיד לרשותו את נסיונו העצום, השפעתו, קשריו ומרצו הבלתי נחלש. הוא מצטרף למשלחת הישוב שהתיצבה בתרע"ט לפני המשלחת האמריקאית, ובדבריו הנמרצים לפניה הוא נותן בטוי לתקות ישראל לגאולתו ופדות נפשו בארצו. הוא נענה לקריאת הועד הזמני ליהודי ארץ ישראל, ומצטרף למשלחת הישוב לוורת המושבות אחרי מאורעות מאי המעציבים.

חשוב וראוי לציון חלקו של רבנו בארגונו ולכודו של הישוב לכל עדותיו בתוך כנסת-ישראל, בעוד היהדות החרדית האשכנזית על רבניה ועסקניה עוצמת עיניה מראות את התפקידים החשובים המוטלים על הישוב, ונלחמת בעקשנות בארגון כנסת ישראל, נותן הרב את ידו לארגון הישוב הכללי ונושא את ברכתו החמה והמעודדת לאספת הנבחרים. הוא דוחה באמץ לב ובעז רוח את כל הנסיונות למשוך אותו למלחמה הנפרדת נגד כנסת ישראל. מחשבתו הרעננה תמיד ותפישתו הבהירה הביאוהו לידי הכרת הכחות הצבוריים החדשים המתעוררים, וידע ידע שעתיד הישוב טמון בחובם של הכחות האלה. הוא מעריך נכונה שכחו ועתידו של הישוב תלוי בלכודו ואחודו, ובלב שלם נותן את ידו לארגון הרבנות המאוחדת של הישוב ומקבל על עצמו לשמש פאר כאחד משני נשיאי הרבנות הראשית לארץ-ישראל. הוא מלא אמונה ותקוה שרבנות מאוחדת זו תהיה לברכה ולתפארת לישוב ולגולה, והוא עושה מצדו את כל המאמצים להכנסת תקונים, שפורים וסדרים במוסד החשוב הזה. אולם לצערו לא יכל לדחות את המפריעים והמכשילים ובדאבון לב ראה את המוסד שבו תלה כל כך הרבה תקוות הולך ומתנון לנגד עיניו, אולם על אף הכל לא עזבתהו מעולם התקוה שהיסודות המתקדמים בישוב, יתגברו סוף סוף על הכחות המפלגים, וירימו את המוסד היקר לו משפלותו.

לרבנו הישיש הראש"ל יעקב מאיר מלאו שמונים שנה, ותפלתנו שיאריך עוד הרבה ימים ושנים על פני האדמה ותחזינה עיניו בגאולתו השלמה של עמנו בארצנו.

שלמה זלמן ריבלין

ירושלים

קברניט לתקופתו

חבה עצומה מיוחדת ספוגה בלבי תמיד עוד מימי ילדותי לרבנו האהוב, הרב הגאון מרן יעקב מאיר שליט"א, בזכרי את הקשרים הרוחניים שהיו בינו ובין אבי המנוח הרב העסקן רבי יוסף ריבלין זצ"ל.

כידוע לכל זקני ירושלים, היה אבי וביתו המרכז לכל עניני הצבור, בעיקר עניני התיסדות השכונות הראשונות בירושלים, הענינים המאוחדים שבין אשכנזים וספרדים, ואני זוכר היטב שרבנו הגר"י מאיר שליט"א היה במשך שנים רבות משתתף במרץ רב ובמסירות גדולה בפעולות הנ"ז ביחד עם אבא ז"ל ושאר עסקני הצבור ספרדים ואשכנזים, וכולם שאפו ופעלו תמיד לאחדות העדות.

הרב הגאון ר' יעקב מאיר, היה אחד החברים הראשונים של אגודת האחדות שבה השתתפו אשכנזים וספרדים, אשר אחרי זמן רב לקיומה נודעה בשנת תרנ"ה בשמה החדש "ועד האחדות". נוסח ההסכם המקורי לבין העדות הנ"ל, מובא בספר "יהודי המזרח בא"י" למר מ. ד. גאון. במטרות האגודה הנ"ל כתוב "ושפה אחת לכולנו שפת תורתנו הקדושה, לאחד ולאגד וכו'".

מקרב לבבי ונפשי אני מאחל לרבנו הגר"י מאיר אריכות ימים טובים, ויספר לדורות הבאים את השתלשלות התיסדות הישוב הראשון בארה"ק ומסירות נפשם של המיסדים הראשונים, ואני מביע הערצה רבה לבעלי הרגש, עורכי ספר היובל לזקן רבני א"י החביב.

יש מוסדות חסד בירושלים, אשר כל עצם קיומם קשור באישיותו של הרב מאיר המשפיע עליהם מזיוו, ומנהל אותם בעצותיו הטובות ובעבודתו המיגיעת יום יום שלא על מנת לקבל פרס.

המוסד „בית החולים משגב-לדך” הנמצא תחת חסותו זה שנים רבות, פרח ושגשג במשך הזמן, וגם הצליח לקבל תרומות הגונות מעזבונות של נדיבים שונים שהעניקו את נדבותיהם למוסד בהשפעתו של הרב מאיר או בהשפעת ידידיו. לא פחות מהמוסד הנ"ל נהנה המוסד „בית חנוך יתומים הכללי לעדת הספרדים” מהנהלתו המחכימה, ומשמו הטוב של הרב מאיר שהוא נשיאו ומיסדו.

בית עובין המנוחה סימה בליליוס, בשכונת רחביה, ירושלים
Building of Sema Belilios Estate, Rehavia quarter, Jerusalem.

העדה הספרדית בירושלים שהרב מאיר הוא נשיא הכבוד שלה, לא היתה יכולה להגיע להצלחה מסוימת בעבודת שליחיה בגולה, בלי עזרתו של הרב יעקב מאיר, ומן המפורסמות שאינן צריכות ראייה היא העובדה, שבלי המלצתו והסכמתו של הרב יעקב מאיר אין שום שליח יכול להתקבל בשום עיר מערי מרוקו, אלג'יריה, תוניסיה וטריפוליטניה.

וכאן מקום לציין, שנשיאותו של הרב מאיר בכל המוסדות הנ"ל איננה לנוי ולתפארת בלבד, כי הרב מאיר עובד מדי יום ביומו לטובת המוסדות הללו. חותם על כל המכתבים והקבלות, מקבל את חליפת המכתבים מחוץ לארץ, ממציא לכל מוסד את

אברהם אלמאליח

ירושלים

הנשיא העובד

שרשרת פעולותיו-מעשיו, של הרב יעקב מאיר הנמשכת זה דור שלם מבלי לאות ומבלי הפסק, מפליאה אותנו בכח ההתמדה הבלתי מנוצח שחונן בו הרב מאיר, כי במשך כל ימי חייו מימי שחרותו ועד היום הזה, כמעט שלא עבר עליו יום אחד בלי שיקדיש ממנו שעות אחדות לעניני צבור. הרב מאיר הוא נשיא של כמה מוסדות חסד בירושלים. אבל אין הוא יוצא ידי חובת נשיאותו בהכתרת שמו בלבד על המוסד הנמצא תחת חסותו, אלא הוא עצמו עוסק בצרכי הצבור באמונה, ומתמסר בכל לבו ונפשו לחזוק המוסד.

בית עובין המנוחה סימה בליליוס ברחוב בן יהודה ירושלים
Building of Sema Belilios Estate, Ben Yehuda street, Jerusalem.

חלקו, ומאשר את קבלת הסכומים לנדיבים ולמשתדלים בתפוצות הגולה. גם את משרת ראש הרבנות לא"י ונשיא מועצת הרבנות הראשית ובית-הדין לערעורים, ממלא הרב יעקב מאיר זה יותר מעשר שנים שלא על מנת לקבל פרס. לפני שנתים בערך, נתעוררה בועד הלאומי שאלת קביעת משכורת לראשי הרבנים של א"י, משכורת שתהיה מתאימה לעמדתם ולמשרתם הגבוהה, וכשפנו אליו אחדים מידידיו לקבוע גם לו משכורת, הודיע הרב יעקב מאיר כי אם תקבענה משכורות לראשי הרבנים, הוא רוצה שמשכורתו תנתן ישר מהוועד הלאומי או ועד הקהלה לאיזה מוסד

בית עובון המנוחה סימה בליליוס בזכרון משה, ירושלים
Building of Sema Belilios Estate, Zichron-Moshe Quarter, Jerusalem.

חסד של העדה הספרדית. וכאן מקום להזכיר שהרב מאיר היה המתמיד והמדייק במלוי תפקידי משרתו במדה הכי גדולה.

גולת כותרת לעבודתו הצבורית של הרב מאיר בשנים האחרונות היה, ענין הצלת כספי עובונה של אשה נדיבה אחת מעיר הונקונג מרת סימה בליליוס ז"ל, אשר הקדישה את כל הונה העולה לכמה עשרות אלפי לירות לעניי ירושלים, ונדרשה עבודה קשה ומאומצת כדי לזכות בעובון הזה. שש שנים תמימות עבד הרב יעקב מאיר עבודה קשה ומפרכת בלי הרף ובלי לאות, עד אשר הצליח להעביר את כספי העובון לירושלים, אשר ממנו נהנים היום עניי ירושלים הספרדים והאשכנזים.

כל מי שהיה קרוב לענין זה של עובון בליליוס יודע, בכמה עמל ובריאות עלה הדבר להרב מאיר עד שהצליח להציל את העובון הזה, שפעמים רבות עומד היה לרדת לטמיון, ורק הודות לעבודתו הממושכת של הרב מאיר ועבודת ידידיו בחוץ לארץ, זכתה

העדה הספרדית במשפט שהתנהל בהונקונג, וסכום של יותר מחמשים אלף לירות הגיע כבר לארץ, ובו נקנו בניני תפארה בירושלים שהכנסותיהם מוקדשות לטובת עניי ירושלים.

הרב מאיר הוא כיום נשיא המועצה המנהלת את העובון והוא מקדיש תשומת לב וזמן רב לעניני הנהלת הנכסים וחלוקת הפירות והושטת העזרה לעניים לכל פרטיה, ומבלי הסכמתו של הרב מאיר אין לעשות שום פעולה כספית קטנה או גדולה בקרן העובון או בפירותיה.

הודות לסכומי כסף שנאספו בידי הרב מאיר, נתנה אפשרות ליצור קרן קבועה, אשר בעזרת קרן שניה שנתקבלה מעובון המנוח השר אהרן ולירו ז"ל, נוסד ת"ת לילדי הספרדים שבו מתחנכים כמאתים ילד, והתקציב מתכסה מפירות שתי הקרנות יחד. הרב יעקב מאיר, בתור נשיא המוסד הזה, עמל הרבה ביסודו וגם הצליח להשפיע על נדיבים אחרים להקדיש נכסי דלא נידי לטובת המוסד כגון הא' שאול כהן ואשתו רחל, שהקדישו בית בשכונת גאולה, שמחירו עולה לסך חמשת אלפים לירות א"י לטובת המוסד הנ"ל.

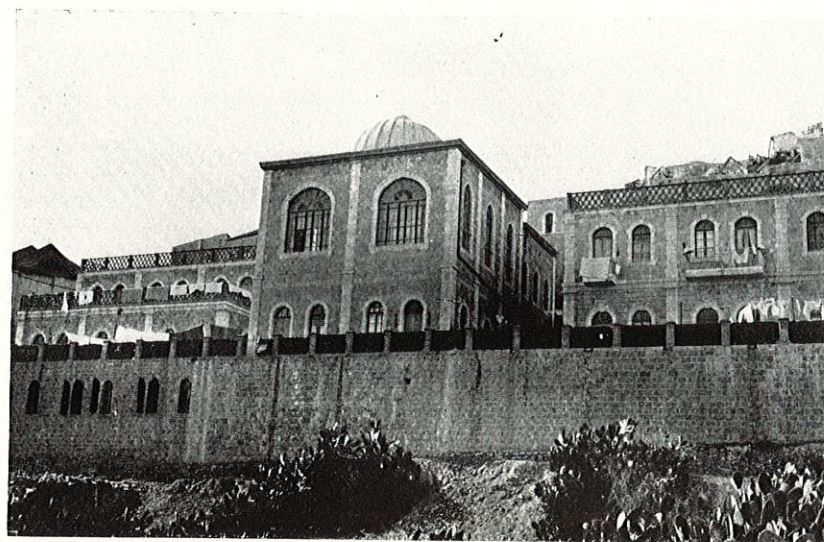
הועידה הספרדית העולמית שהיתה בווינה באוגוסט שנת 1924, בחרה בהרב יעקב מאיר כנשיא הכבוד של ההתאחדות העולמית של היהודים הספרדים. הרב מאיר לא הסתפק בתואר הכבוד שנתן לו, אלא הצטרף בכל כחותיו לעזור להתאחדות העולמית של היהודים הספרדים, שהוועד המרכזי שלה קבע את מקומו בירושלים.

עזרתו של הרב מאיר לשליחי ההתאחדות שיצאו במסעי תעמולה לטובתה בערי אמריקה הדרומית נתנה את פריה, וסכומים הגונים הגיעו לקופת ההתאחדות מהארצות הנ"ל. ואולם הרב מאיר לא הסתפק גם בזה והוא עזר בעבודתה המעשית של ההתאחדות, בהתייצבו כמה פעמים בראש משלחות שונות בפני הסוכנות היהודית לדרוש את הגברת העליה של היהודים הספרדים, את סדור עניני הדייגים הסלוניקאים, את סדור המתישבים על הקרקע בנקודות החקלאיות השונות, והודות לאישיותו המקסימה, כל המוסדות הלאומיים הטו אוזן לבקשתו והקדישו תשומת לב מרובה לדרישותיו.

עבודה כבירת תוצאות עבד הרב מאיר בבסיס ונהלת הישיבה „פורת יוסף“, זו הישיבה המרכזת בקרבה היום את טובי הרבנים והאברכים הספרדים, והמתכללת בפירות הקדשו של הנדיב יוסף אברהם שלום ז"ל. הישיבה הזאת הנמצאת תחת נשיאותו של הרב יעקב מאיר, הוא מקור התקוה היחידי של היהדות הספרדית. הרב מאיר מקדיש זמן רב והתענינות לא רק בענינים הכלליים של הישיבה אלא במצבו של כל אחד ואחד מהאברכים הצעירים המשתלמים בה, ותמיד מעודד את התלמידים בדברי חבה ותקוה, ולפעמים גם בעזרה אדיבה וצנועה. דבריו הנעימים וענותנותו הגדולה עם תלמידי הישיבה כקטן כגדול יורדים כטל על לבותיהם הרעננים, ומחיים את נפשם. בהכנס לביתו אחד מאברכי הישיבה הצעירים, מיד קם מלא קומתו ומקבל את פניו בסבר פנים יפות, עד שהרגשתם

של בני הישיבה כאשר נכנסים אליו היא הרגשת בן, ההולך לקבל את פני אביו, ושומע ממנו דברי עדוד ותקוה.

פעולה רבת חשיבות לעדה הספרדית ולכל עדות המזרח בירושלם נעשתה בזמן האחרון ע"י מועצת עזבון בליליוס בנשיאותו של הרב יעקב מאיר, והיא פתיחת בית ספר למלאכה אשר בו ילמדו תורה ומלאכה הילדים הזקוקים לכך, באפן שיוכלו במשך שנתים ימים להיות בקיאים במלאכת הנגרות והחשמלאות, ולמצא אח"כ את פרנסתם בכבוד. התלמידים שידיעותיהם מעטות בשפה העברית כגון ילדי העולים החדשים יסודרו במחלקות מיוחדות שבהן ילמדו עברית חשבון דברי ימי ישראל. מלבד זה ילמדו כל התלמידים שרטוט, ציור, כוור, ויתר הלמודים העיוניים והקשורים במקצועות שהם לומדים אותם.

הבנין הגדול של ישיבת «פורת יוסף» בירושלים
The great building of the Yeshiva "Porath-Joseph", Jerusalem.

הרב יעקב מאיר בתור תומך נלהב של הרעיון הזה ונשיא המועצה המוציאה לפועל את התכנית, מקדיש תשומת לב מרובה למפעל זה אשר נוסד זה מקרוב שנחיצותו בירושלם מורגשת על כל צעד ושעל. אין לעבור בשתיקה על עבודותיו הרבות והמיגעות של הרב יעקב מאיר לשאר ערי ארץ הקדש, חברון, צפת וטבריה, אשר סכומים רבים מתקבלים על ידו לכלכלת המוסדות החשובים אשר בערים אלו והוא עומד תמיד על המשמר לחזק את ידי העסקנים וראשי הועדים של הערים הקדושות הנ"ל.

גם עכשיו בהגיע הרב יעקב מאיר לגבורות, לא הפסיק את עבודתו אף לרגע קט, ויום יום הוא מקדיש שעותיו הפנויות לילדי טפוחיו מוסדות החסד החביבים עליו שבהם מסתופפים חולים זקנים ויתומים, כל סוג במוסד המיוחד לו והנשיא העובד לא ייעף ולא ייגע. אנו תפלה כי האלקים הנותן ליעף כח יוסיף לו כח ועצמה לעמוד עוד שנים רבות בראשי המוסדות אשר עליהם הוא מאציל מהודו, ואת עבודתם הוא עובד באמונה ותהי משכרתו שלימה מעם ה' אלקי ישראל, אמן.

שמע מפי אנשים נאמנים שהוא נטה מדרכו, דרך המלך, ויהי חבר ורע ואח מושבע ל"בני ברית" הסוררים, ועל דא ראוי לו להתאבל כל ימיו. מוהר"י מאיר התאפק מלצחוק, והתאמץ בכל כחו לבאר לו בדרכי נועם, כי צל הרים הוא רואה כהרים, ויחל להסביר בטוב טעם ודעת את מטרת הלשכה אך ללא הועיל. האב באחת ומי ישיבנו, בדלית ברירה אחרת, הוכרח הבן המסור מפני כבוד אב להבטיח, כי בו ביום יתפטר מהלשכה ולא יבקר בה עוד. על ידי כך נחה דעתו של האב התמים, הצדיק בכל דרכיו, ומיד התנער מעפר, קם מעל הארץ במלא כחו, ויחבקהו וינשקהו ויאמר לו, בני אתה, אני היום ילידתיך. אכן רבנו הצטער מאד על צעדו הנ"ל, אך נאלץ להביא קרבן זה על מזבח אהבת אביו היקר. על פי בקשתו הוגש לו כתב התפטרות רשמי מטעם הלשכה, אך לא חדל לעזור במפעליהם של ידידיו הגדולים הרב יחיאל מיכל פינס ואחרים, ביסוד בית הספרים "שער ציון" ביפו וכעבור זמן מה את בית החולים "שער-ציון" שרבנו שליט"א היה אחד מחברי ההנהלה בפעולה, בעצה ובתושיה.

פנחס בן צבי גרייבסקי

ירושלים

בן מכבד אב

(מוכרונות)

כידוע לזקני הצבור בעיה"ק ת"ו, היה רבנו הגאון כמהר"ר יעקב מאיר שליט"א מן האחים הראשונים של אגודת "בני ברית" בירושלים, שנוסדה בשנת התרמ"ח. יחד אתו, נכנסו אז אל "לשכת ירושלים" מסלתה ומשמנה של עדת הספרדים, הרבנים: שמואל מיוחס, מרדכי שריזלי, נסים אלישר, יצחק אשכנזי ז"ל ועוד, שכלם עתה בעולם האמת. רבנו יבדל לחיים ארוכים, היה הרוח החיה בלשכה הנ"ל. רבות פעל ועשה למלוי תעודתה שהיא: לאחד את עם ישראל לפלגותיו, ולעבוד יחד כלם עבודת הקודש בענינים היותר נעלים והיותר קדושים לאומה, לישראל ולאדם, לפתח את התבונה והמדות הטובות אשר לעמנו, לרומם את רוחו לנטוע בלב אישי העם הרצון והחפץ להוקיר כבודו, לדאוג לקיומו, לאהבה את קניניו המוסריים ואת ארץ המולדת, להגדיל ולהאדיר החכמה ומלאכת המחשבת, להיות מחסה ומשגב לנדכאים, לבקר חולים ולסעדם, להטיב לעניים ולתמוך בנצרכים, לחונן היתום והאלמנה ולהגן עליהם, להיות לברכה ליהדות ולאנושיות.

אולם בהיות הלשכה חשאית בפעולותיה, סגורה ומסוגרת בפני אנשים זרים, תלו בה בוקי סריקי. המון העם הפשוט, בפרט מעדת הספרדים, האמין למוציאי הדבה, לאמר, כי הסמל של הלשכה הוא ראש מת, ועוד דברי הבאי כאלה, ותהי הלשכה לזועה ולמפלצת בעיניהם, יראו וחרדו ממנה. ואת חבריה, שלא ידעו מי המה, דנו לחרפות ולדראון עולם, וישללו מהם את חלקם בגן עדן.

רבנו שליט"א, נהג לבקר את מר אביו ח"ר מירקאדו מאיר ז"ל בכל ערב שבת. אחר הצהרים, היה בא אל ביתו ברחוב היהודים אשר בעיר העתיקה, לנשק את ידיו ולקבל את ברכתו, ברכת שבת מלכתא. יום ששי אחד, נכנס כדרכו בקדש אל בית אביו, לקיים כבוד אב, ומה נבהל למראה, מה השתומם והתחלחל לראות את אביו במצב אבלות, עטוף שחורים וחגור שק, ראשו מכוסה אפר ופניו קודרים, יושב על הארץ דומם, ובוכה חרש. שאל: האי מאי אבא יקירי, על מי הנך מתאבל ככה? השיב בקול רוע דמע: עליך בני, הבן יחיד לי, ילד שעשועים, עליך ארד ביגון שאולה, ואין מנחם. אבד ממני בני יחידי, ויקפח את חייו גם הוא, בעולם הזה ובעולם הבא. רבנו כמהר"י מאיר הזדעזע לשמועה, לא הבין פשר דבר, וחשש פן נטרפה עליו דעתו. בהרגעו, באר לו אביו כי

מורה הוראה למופת

מעטים הם האנשים הזוכרים את פעולותיו הרבות של הרה"ג יעקב מאיר שליט"א. בתקופת עסקנותו הברוכה והממושכה. פעולות חשובות מאד נשכחו בינתיים, שבזמן היו לשיחה בפי כל. ברצוני להזכיר שתי עובדות שבהן התבלט הרב יעקב מאיר עוד בהיותו צעיר לימים במלא קומתו הצבורית, והשפיע על רבני הדור לאשר את פעולותיו. לאחר שהוא הורה הוראה להיתר. ידועה היא המחלוקת בענין סדור תחומי הערובין בירושלים, בעת שאחידים מרבני האשכנזים הורו לחומרה ולא הסתפקו בקביעת העמודים וחוטי הברזל שהקיפו את ירושלים, ויעשו אותה לרשות היחיד, כדי להתיר את הטלטול בשבת, והיו שהחמירו מחשש פרצות באפן גדור העיר. אולם הרה"ג יעקב מאיר, לאחר שנכנס ראשו ורובו בענין, והעמיק לחקור במקורות הדין, ובתכנית גדור העיר, מצא לנכון להורות הלכה להיתר. הרבנים הגדולים בירושלים חזקו את דבריו ואשרו את פסק דינו, והיה הדבר לאות בעיר הקדש ירושלים ת"ו.

הוראה שנית, שהיה בה משום פקוח נפש של משפחה שלמה, היתה בענין בקפורה. היא משפחה ידועה במערב, אשר מחמת לעז שהוצא עליה הורחקו בניה מלבא בקהל ה'. במקרה, הזדמן מוהר"י מאיר לאותה עיר ולאחר שחקר את המעשה כהלכתו, נתברר לו שהלעז הוא מחוסר יסוד, ועלול לקפח את חיי המשפחה הנ"ל שלא כדין. מיד הורה הוראה להיתר. רבני ירושלים ורבני תוניס סמכו את ידיהם על הוראה זו שהיתה מתוך מצוי הדין, ומתוך סברה ישרה ונכונה, ושמם של הרב מאיר נשא אז ביתר כבוד ופאר בכל מדינות מערב הפנימי והחיצון.

מסיים תקופה בתולדות סלוניק

תקופה מזהירה בחיי הרבנות בכלל ושל הרבנות בעדת סלוניק בפרט, מסומלת ומקופלת בשנים שהרה"ג יעקב מאיר נ"י כהן פאר בסלוניק, כי רק בימי תקופת בבל הגיעו הגאונים וראשי גלותא למדרגת פרסטיג'ה כזו שהגיע אליה הרב הנ"ל בהופיעו בגאון לאומי בפני הרשות היונית כבא"כחו הפוליטי של קבוץ יהודי גדול וכביר-ההשפעה, אשר שליטתו על החיים הכלכליים בעיר היתה בולטת למדי והניעה את הכובשים למצוא מסלות ללבם. ולכן, בתולדות קהלה זו, ירשמו ימי היותו שם כימי תפארה, אולי כימי התפארה האחרונים של סלוניק, העיר ואם בישראל, בטרם תתחיל תקופת ירידתה המכאיבה לב והנמשכת והולכת עד עכשיו.

בתור מי שהיה עד ראיה לימים אלה, אני מברך מעומק לבי את הרה"ג הגאון וראשון לציון כמוה"ר יעקב מאיר ליום הגיעו לגבורות, ומאחל לו, שזכרונות נהדרים אלה המשותפים לו ולקהלת סלוניק שהוא אהבה והאוהבת אותו, ישמשו לו מקור של רעננות בלתי פוסקת, וילוו אותו עד מאה ועשרים שנה לשמח לבו תמיד.

ב"ה, שלוניקי ט"ו בשבט התרצ"ו

הסתדרות המזרחי לארץ יין

לשכת המרכז

רחוב קיפרו מספר 6 שלוניקי

לכבוד מעלת רבנו הגדול,

אורנו ומאורנו, הודנו והדרנו,

ראשון לציון מוהר"ר יעקב מאיר שליט"א.

רבנו,

באושר אין קץ, אנחנו, הסתדרות המזרחי בסלונקי מתכבדים להביע, לרגלי חגיגת שנת הגבורות שלו את כל רגשי שמחתנו, ומאחלים למעלתו, בהזדמנות מאושרת זו, שיבה טובה, דשנה ורעננה, ויזכה לראות בהתגשמות שאפותיו הנעלות לטובת עמנו וארצנו.

רבנו הנאור,

חובה קדושה עלינו להזכיר כאן, את כל המאמץ הגדול והבלתי מצוי, שהוד מעלתו השקיע משך שנים עשרה שנות רבנותו בקהלתנו הסלונקאית תרס"ז—תרע"ט. השנים ההן, לא היו, לצערנו, שנים כתקונן. הן היו, פשוט, ימי סופה וסערה, דם ואש ותמרות עשן.

בזה אחר זה השתלשלו אז, בעולם הפוליטי הבלקני, מקרים ומאורעות רבי התוצאות, שזעזעו את היהדות הסלונקאית עד יסודה, ושנו גם את פניה.

ובכל איתם המאורעות ההיסטוריים, הובלטה אישיותו הכבירה של רבנו, השפעתו,

פקחותו וערכו המוסרי, שרכשו לו שם גדול, ויחד עם זה הנחיל כבוד ויקר לקהלתנו.

בראשית כהונתו התחוללה מהפכת מרד התורכים הצעירים (תרס"ח); ואתה

החלה לקהלתנו שלשלת ענויים שהלכה ונמשכה בלי הפסק מן היום והוא והלאה. בקורו

של השולטן מחמד-רשאד בסלונקי (תרע"א); המלחמה הבלקנית והכבוש ע"י היונים

(תרע"ב); והאחרון הכביד, השרפה הגדולה (שנת תבע"רה)—למרות כל הכרוכים

והסכסוכים האלה, כבוד מעלתו עמד כקברניט חכם ומנוסה, והתגבר על כל הגלים

הסוערים, עד הביאו את ספינתו אל נמל בטוח.

הננו חייבים להודות שהרבה, הרבה מאד נתנסה בצוק העתים ההם, ועמד

בנסיגותיו.

זכות גדולה התגלגלה לעדתנו שנזדמן לעמוד בראשה, בתור רב כולל, דבר ומנהיג מצוין במינו כמוהו, שבמרצו ובמסירותו בעוז רוחו ובחן השפוך על פניו, השפיע לטובה על כל מהלכיו, ובכל אשר פנה הצליח.

מלכים ורוזנים, יועצים ושרים קבלוהו תמיד בסבר פנים יפות, ומלאו אחרי דבריו בהדרת כבוד וברגשי הערצה.

ולא רק כלפי חוץ, כי אם גם כלפי פנים, רבות פעל כל ימי שנות רבנותו. מוסדות הדת, התרבות והחנוך, ומעשי הצדקה והחסד לכל סוגיהם פרחו ושגשגו. ובהרבה פנות שאנו פונים עוד היום רשומי נכר.

לפיכך, בהזדמנות מאושרת זו, למלאת שמונים שנה לחייו, הסתדרות „המזרחי" מביעה לרבנו הנאור את מיטב רגשותיה, ומאחלת לו שיבה טובה, והתגשמות כל משאות רוחו הנעלים.

התאחדות עולמית של היהודים הספרדים

הועד הפועל המרכזי

י ר ו ש ל י ם

לכבוד

ועד היובל, להרה"ג הראש"ל כמהר"ר יעקב מאיר

י ר ו ש ל י ם .

א.מ.נ.

הננו מקדמים בשמחה ובברכה את מחשבתכם הטובה להוציא לאור ספר יובל לכבוד הרה"ג ראש רבני א"י כמהר"ר יעקב מאיר נ"י, במלאת לו שמונים שנה, אשר יכיל חומר לתולדותיו. שדה פעולתו של כב' הרב הנכבד, הוא גדול ורחב ידיים, כי בכל אשר הניח ידו הצמיח ברכה ותועלת, הרים את קרן התורה והתרבות, ועל הכל את כבוד ישראל. בנסיונו הנועז, לארגן את היהדות הספרדית בתפוצותיה, מצאנו בחתן היובל, תמיד בכל עת וזמן עזרה וסעד, ולא פעם הוראותיו הנבונות ועצותיו הישירות האירו את נתיבותינו ואת דרך עבודתנו הקשה.

ההתאחדות, במצעדיה הראשונים, שאפה כידוע למזג את כל נדחי ישראל בארצות המזרח לגוש צבורי אחד מוצק, ועל ידי אחדות, ליצור כח פעולה מוגבר למען יעמוד הכן לקראת מלוי תפקידים אחראים שהטילה עלינו ההיסטוריה, ובראשם, סיוע בלתי פוסק לבנין הארץ, כי רק עם עבודת הבנין המתמדת, יכלנו להגיע ליישור קומתנו הכפופה בכל ארצות פזורנו. רבנו הנכבד, עקב את צעדינו אלה ברוב חבה, והתעניין במהלך העבודה והיקפה. זמן ידוע, הואיל להעמיס על עצמו עול נוסף, ויאזר להיות נשיא הכבוד של התאחדות הספרדים העולמית.

ברכתנו הנאמנה ביום חגו, שהוא חגה האמתי של כל היהדות הספרדית בארץ ישראל ובגולה, כי עוד שנים רבות יחיה ויראה בטוב ירושלים, בהתפתחות הישוב העברי והתערותו בביתו הלאומי, ובהתגשם שאיפתנו, שאיפתו, לארגון היהדות הספרדית בעולם בכלל ובארצנו בפרט, לשם השתתפותה הפעילה בעבודת בנין ארץ מולדתנו הישנה החדשה.

בכבוד רב ובהוקרה

התאחדות עולמית של היהודים הספרדים

הנשיא : מ. ד. די פיג'וטו

לכבוד

ועד יובל השמונים

להרה"ג כמהר"ר יעקב מאיר שליט"א,

ראש הרבנים בארץ ישראל

י ר ו ש ל י ם .

א. מ. נ.

מאזרע חגיגי זה, במלאת שמונים שנה לרבנו הגאון, כמהר"ר יעקב מאיר שליט"א, מעורר המון זכרונות בתולדותיה של ירושלים ת"ו, וקורות א"ש בכלל. חיי הרה"ג הראש"ל יעקב מאיר נרו יאיר, ופעולותיו רבות התועלת לטובת הצבור, בארץ ובחור"ל, הם פרק היסטוריה רב זוהר, עשיר ומגוון, הכולל את ראשית התהוות הישוב העברי החדש בירושלים לעדותיו ולמפלגותיו, דרכי התפתחותו וארגונו, ולשבחו של רבנו יצחק, כי בגל מפעל צבורי מועיל השתתף במרץ רב והשקיע לא מעט מכחו ומזמנו.

במיוחד תתבלט עסקנותו החרוצה והמאומצת באמת לטובת עדתו, עדת הספרדים בירושלים, שהוא היה במשך יובל שנים ויותר הרוח החיה בה, ואחד מראשי המניעים את גלגליה, והמכוונים את מערכת פעולותיה.

פעילותו של רבנו היקר לכלנו, הצטיינה במסירות גמורה שאין דוגמתה, ותמיד הקריב את עניניו הפרטיים במלוי תפקידו הנעלה והאחראי, בכל הזמנים. בהגיעו לגבורות, תלווה ברכתנו הנאמנה, שעוד שנים רבות יחיה בשלום ובנעימים, ויזכה לראות בעיניו בהתגשמות שאיפותיו, ועיר אלקים בנויה על תלה.

בכבוד רב

משה ולירו

נשיא ועד העדה הספרדית בירושלים.

ועד הכללי לחברת

עדת היהודים הבוכארים

שכונת רחובות ירושלים ת"ו

לכבוד חתן היובל, ראש גולת אריאל, עטרת תפארת ישראל, מרן הגאון הגדול, מעוז ומגדול, ראש רבני ארץ ישראל, ראשון לציון ונשיא הרבנות הראשית, כמוהר"ר יעקב מאיר שליט"א ויחשל"א.

הננו באים בשם כל בני עדתנו, עדת הבוכארים בארץ ישראל, להביע את רגשי לבבנו ואת שמחתנו הגדולה, על אשר זוכים אנחנו יחד עם כל ידידי הנאמנים, לחוג את חג יובל השמונים, רבנו היקר והנעלה, כי יעקב בחר לו יה, נר המאיר לארץ ולעדה. מה רבו מעלותיו ופעולותיו לטובת בני עדתנו, ועלינו לספר דברים אחדים לזכרון. עוד מזמן שליחותו בשנת תרמ"ב בערי בוכארא ואגפיה, מטעם עדת הספרדים, עשה והגדיל, ורכש את לבות אחיו הבוכארים במתק שפתיו ובנועם דבריו, והצלחתו היתה עצומה מאד, ובכל מקום נתכבד בכבוד גדול, כבוד חכמים, והרבה תיקונים והוראות הלכה נמסרו על ידו לתקון דברים דתיים ונתקבלו ברצון, ומרוב חיבה, רבים ממוקיריו קראו את שם בניהם שנולדו בשנת שליחותו בשם יעקב מאיר, לזכר בקורו היקר בעיניהם, ואחרי שנתחבב בעיני אחינו הבוכארים בחוץ לארץ, גם פה בירושלים כעבור שנים, פעל את פעולותיו הטובות והמועילות לטובת בני העדה הבוכארית, ועזר הרבה בהשפעתו על בני עדתנו ליסוד השכונה המפוארה והרחבה היא שכונת "רחובות הבוכארים" שנתיסדה בעצתו. ורבנו הנ"ל יבדל לחיים נמנה בין שבעת הנכבדים שנבחרו אז לוועד השכונה בראשית יסודה שכלם כבר שבקו חיים לכל חי, והוא בעצותיו הנבונות השפיע על בני העדה לפתוח רחובות רחבים לתפארת השכונה. מאז בכל דבר קטן וגדול פנו אליו עסקני ומנהלי השכונה להתייעץ אתו בעניני הוצאה לפועל של ישוב השכונה ועניני העדה, ונעזרו הרבה בעצותיו הטובות ובפעולותיו החשובות. וידוע גם כן שבכח דבורו ובהשפעתו נבנה בכספי אחינו הבוכארים מוסד שלם של "בית חנוך יתומים" לעדת הספרדים המתנוסס כיום לתפארה, ונקבעו הקדשות במוסדות אחרים של אחינו עדת הספרדים כמו משגב לדך, בית זקנים, ועוד ועוד.

ובפרט עזר הרבה בזמן האחרון לעליה ההמונית של בני עדתנו מפליטי בוכארא הנמצאים בפרס ואפגאניסטן, בזרזו את בני העדה לפעולה ובהשתדלותו בפני מוסדות הממשלה להקלת עליהם, וכמו כן בהוציאו כרוז מיוחד לאוסף כספים לעזרת הפליטים ובכלל בכל עת צרה שנדרשה עזרה לבני עדתנו, תמיד עמד לימיננו ועזר לנו בכל ענין.

את חביבותו הגדולה יש לציין שגם בהיותו מכהן על כסא הרבנות הראשית בעיר סלוניקו (יוון), השתדלו תמיד נכבדי העדה וראשיה בעלותם לארץ ישראל לעבור דרך יון כדי לבקרו ולקבל ברכותיו בדרכם לארץ.

והננו באים בהזדמנות זו להביע תודה על כל מעשיו ופעולותיו במשך יובל שנים אשר פעל ועשה למען עדתנו. יתן ה' ויאריך ימים על ממלכתו ואלקי יעקב יהיה בעזרו וכשם שזכינו לחוג את חג השמונים, כן נזכה לחוג ולשמוח בחגים הבאים, ועוד ינוב בשיבה טובה, דשן ורענן, ובימיו ובימינו תושע יהודה וישראל ישכון לבטח בארצו ונחלתו אמן.

כעתירת מוקיריו ומעריציו, המאחלים לו אורך ימים ושנות חיים ושלום.

שלמה צופיוף, יו"ר	משיח ברוכוף,	אליהו מני יהודאיוף,
אברהם אמינוף,	אלישע יהודאיוף,	חזקיה רבין חיימוף,
משה יצחקוף,	יצחק יהודאיוף,	רפאל חיימוף,
יוסף חיים שלומוף,	משיח ראובנוף,	מוזכיר הועד :
ארי ברוכוף,	ארי חיימוף,	רפאל גאליבוף

חותם הועד הכללי לחברת עדת היהודים הבוכרים, בירושלים ת"ו

הועד הכללי
לעדת יהודי פרס
בירושלים

ברכות מאליפות, ורבי רבבות, מאל שוכן ערבות, יחולו ויאתיו, לגדול אדוננו ורב, הרב הגאון הגדול המפורסם, לשם טוב ולתהלה בכל קצוי ארץ, עומד בפרץ, רבא דעמיה מדברנא דאומתיה עט"ר וצ"ת ראש כל בני הגולה כקש"ת מרן מלכא כמוהר"ר יעקב מאיר שליט"א ראשון לציון וראש הרבנים לא"י.

רבנו הנאור!

שמחים אנו להגיש לרומעכ"ת את ברכותינו היוצאות מעמקי לבבנו, ואנו מתכוונים כנגד המברכים ליום מלאת להדר"ג שמונים שנה ומצטרפים עם כללות כל תושבי א"י ואומרים:

„מלכא לעלמין חיי!“

עוד ינוב בשיבה טובה לאורך ימים ושנות חיים, דשנים ורעננים, וכאשר עשה והצליח לטובת הכלל והפרט מנעוריו ועד היום, כה יעשה וכה יוסיף, וכסאו יכון לעד לפאר עמנו וארצנו.

רבנו הגדול!

אנו בני עדת יהודי פרס בירושלים לא שכחנו ולא נשכח את כל הטוב אשר גמלנו מיום עלייתנו לארצנו ונחלת אבותינו, ועד היום לא נשכח את עזרתו ברוחניות וגשמיות בעדתנו זאת. התענינותו הרבה במוסדותינו אין בפי עטינו מלים להודות להדר"ג על הכלל ועל הפרט כיאות, ואנו תפלה לאל נורא עלילה, כי יחזקהו ה' ויאמצהו ללכת בכוחו להשגיח בעין חמלתו על עדתנו, וברכת רבים עליו תבוא, ויזכה לראות עין בעין בשוב ה' את שיבת ציון ובביאת גואל צדק אכ"ר.

כברכת מוקיריו ומכבדיו כערכו הרם
הועד הכללי לעדת יהודי פרס בירושלים
היו"ר: רפאל חיים כהן
סגן: דוד כליפא

ועד חברת עולי איראן
בירושלים

אל מול פני המנורה הטהורה, זכה ברה ומאירה,

ידיו שופעות ברכה, עוקר הרים באגדה ובהלכה, מרגניתא טבא מוציא יקר מזולל, האשל הגדול מתלמידי הלל, ידיו רב לו במים אדירים צולל, רב פעלים וראש גולת אריאל, מרן הגאון, ראש"ל וראש הרבנים באה"ק כמוהר"ר יעקב מאיר שליט"א, ירושלים.

גאון ישראל ופארו.

אין די מלים בפינו, כדי לתאר בפני הדר גאוננו את רגשי שמחתנו בעת כזאת, ביום שכת"ר הגיע לגבורות. פעולותיו הרבות והעצומות לטובת עם ישראל בכלל ועדות המזרח בארץ ישראל ובחו"ל בפרט, עונדות עטרת תפארת לראשו. עודנו זוכרים ברוב הערצה את מאמציו הכבירים במשך ימי כהונתו, בימים אשר חלוצי פרס הראשונים הגיעו לארץ, בהיותם אז צפויים לרדיפות ולגירוש, משולים לאסקופא נדרסת תחת רגל הגאווה של עריצי הרשות, אשר גזרו אמר להשמידם. כת"ר בנועם אמריו יצא בעת ההיא להצלתם, ויעמוד בפרץ. הודות להשפעתו הגדולה עלה בידו להטיב לאומללים הללו לבל יאלצו ליקח מקל נודדים בידיהם ולעזוב את הארץ, ארץ האבות משאת נפשם, בפחי נפש.

זכרה לו אלוה לטובה כל טרחתו המרובה עם קבוץ יהודי פרס בעיה"ק, וישראל ה' פעלו ככל אשר עשה עמהם בהיות חרב לטושה מונחה על צוארם. יהי רצון, ויאריך ימים על ממלכתו לחזות במו עיניו בהגשמת שאיפותיו הנשגבות להרמת קרן עמנו ודתנו, קרן עם ישראל בארץ ישראל, על פי תורת ישראל.

בשם ועד חברת עולי איראן בירושלים
הצב"י, מנחם שמואל הלוי

לכבוד ועד היובל

להרה"ג, ראש הרבנים לארץ ישראל

כמהר"ר יעקב מאיר שליט"א

א. נ.

אחשוב לי לכבוד ולאשר להביע ברכתי לגאון עוזנו, ראש רבני א"י, הרה"ג כמהר"ר יעקב מאיר נ"י, ליום הגיעו לגבורות. עוד אזכור את הימים שיריביו לבשו עוז ויצאו חוצץ למלחמת דעות חריפה לבל יוכל לעלות על כסא הרבנות בירושלים. אני הצעיר בעת ההיא, וכיום איש שיבה, נלחמתי בהם יחד עם להקת משכילי היהודים בבירת תוגרמא, שביניהם נמנה גם העתונאי הותיק דוד פריסקו ז"ל, ושכולם כאחד המליצו על הרב יעקב מאיר, להושיבו כ"ראשון לציון" במקום הרב יעקב שאול אלישר ז"ל. אולם, צריך להעיר, כי בה במדה שהצלחנו מצד אחד, לסול לפניו את הדרך בקושטא, הנה זו נחסמה ע"י מתנגדיו בירושלים, אשר הרבו להניח מכשולים על גבי מכשולים במהלכו, לכתוב אגרות פלסטר עליו, והשפעתם של אלה על החכם באשי ר' משה הלוי המקורב לחצר השלטון, היתה רבה ומכריעה. גם שליחותם המבוהלה של שנים מרבני ירושלים שבאו במיוחד מאה"ק לקושטא לתכלית זו, עזרה הרבה לסבך את המצב.

התאמצותם הממושכת של משכילי קושטא, ובראשם הגביר הנעלה משה נסים בר נתן, דוד פריסקו, יעקב פילוסוף וכותב הטורים האלה, לפתרון שאלת הרבנות בירושלים על ידי התמנות המועמד הרצוי הנ"ל, נתקלה איפא בהתנגדות כפולה, הואיל וגם בבית החכם באשי בעצמו חששו, כי בעלות הרב יעקב מאיר על כסא הרבנות בירושלים, לא יבצר ממנו כעבר זמן מה לתפוש את המשרה של ראש רבני תוגרמא, ורעיון זה עם כל המסתעף ממנו הטיל עליו אימה ופחד.

בינתיים, בהחל תנועת הצעירים התורכים שולחת פארותיה על פני חוץ, ושלוניקי היתה למקום רקמתה, יכלו עסקני צבור היהודים בה להשיג בתמיכתה פירמאן רשמי לרב יעקב מאיר ולהביאו לשלוניקי כרב ראשי, משרה שהוא היה ראוי לה מכל הבחינות.

במסעו לשלוניקי, עבר דרך קושטא, וידידיו הנאמנים שנלחמו עליו ערכו לו קבלת פנים נהדרה. במקרה זה, אף הרב משה הלוי שלח את בא כחו לקראתו, ויתנצל בפניו על אשר לא הושיט לו את עזרתו בעת הצורך ולא כבדהו כערכו הרם. בפעם הזאת, אשר בידינו את כתב הרבנות הרשמי, שנשא עליו חתימת השולטן בעצמו, הממנה אותו לחכם באשי בשלוניקי.

יבורך רבנו ביום חגו, חגנו, ואנו תפלה כי השוכן מרומים יוסיף לו כח ועצמה לשאת את דגל ישראל וכבודו ברמה, ויוכה לראות בנחמת ציון וירושלים.

המוקירו מאד

יצחק אליה נבון

יעקב חי זריהן

רב וראב"ד בעה"ק טבריא ת"ו

לכבוד הרבנים הגדולים והאדונים הנכבדים חברי ועד היובל

ירושלם

רבנים גדולים ואדונים נכבדים.

בגיל ושמחה רבה קבלתי את מכתבכם המבשר טוב הוצאת ספר יובל לחג-הגבורות של האי תנא דידן אביר הרועים משיירי כנה"ג גאון עוזנו הודנו והדרנו אלקפתא וריש גלותא עטרת תפארת גולת הכותרת כקש"ת כמהר"ר יעקב מאיר ראש"ל וראש-הרבנים באה"ק שליט"א, והנני מתכבד להגיש בשמי ובשם עדתנו הספרדית וראשי מוסדותיה ובשם רבני עדת אחינו האשכנזים וראשי ישיבת "אור תורה" את ברכותינו ואחולינו מעומקא דלבא כי יוסיף האל לרבנו הגדול הנ"ל כח עז ועצמה לרעות ביעקב עמו והיו ימיו ושנותיו כשנותיו של יעקב אע"ה ואורו אור המאיר יאיר שבעתים ויזהיר להאיר לארץ ולדורים ולא יעדי מינן לעלם זיויה הדריה ויקריה עד כי יבא שילה ובימיו ובימינו תושע יהודה וישראל ישכן לבטח אמן, והנני מציג בזה ליום חג היובל המפואר את השיר הלז של המשורר הידוע ר"י אלחריזי:

ידיד האל כליל מדות חמודות

אבל לבו כמעין לתעודות

נגיד עם אל והוא יחיד בתבל

וכן המה תהלותיו יחידות

ובנה מגדלות חסד וצדק

ושם מדות אבותיו לו יסודות

ויען כי חמודות הם פעליו

שמו נודע בעם אל איש חמודות,

בכבוד רב

יעקב חי זריהן

תלמוד התורה לעדת הספרדים בירושלים

בשם תלמוד התורה של הספרדים הנני מתכבד לברך את רבנו הנעלה והנערץ, הרה"ג ראש"ל כמוהר"ר יעקב מאיר הי"ו, ליום מלאת לו שמונים שנה, ולאחל לו מעמקי הלב שיאריך עוד שנים רבות וימשיך במלוי תפקידו הרם בתור רועה נאמן לעדתו, ויאציל עליה מרוחו ומהודו וירים בה את קרן התורה.

בשם תלמוד התורה של הספרדים

חנינא מזרחי

מנהל

ועד עדת הספרדים
תלמוד תורה בית-א-הרן
ירושלם

מורי ותלמידי ת"ת „בית אהרן" ירושלים, שולחים את ברכתם הנאמנה להרה"ג הראש"ל כמוהר"ר קש"ת יעקב מאיר שליט"א נשיא מוסדנו, ליום הגיעו לגבורות. יהי רצון ומוסד בית המדרש לרבנים אשר יקרא בשם „זכרון מאיר" בירושלים ישמש לאבן חן ולגולת הכותרת של כל המפעלים החשובים שהקים לטובת עדת הספרדים מיום נשאו כתר תורה על ראשו.

יהי רצון והמוסד החדש הזה יהיה לנס מאיר לעדת הספרדים בארץ ולתפוצות קהלותינו בגולה.

ויזכה לראות פרי הלולים מעמלו בארך ימים ובשיבה טובה.

הצעיר חיים אלבוחר

בצלאל בצראוי

ברוך ששון

שאול שרינולי

אברהם אוחנה

אלעזר לוי

בית חנוך יתומים הכללי לעדת הספרדים בירושלים

לכבוד

ועד היובל, במלאת שמונים שנה לרבנו הגאון
הרה"ג ראש"ל כמוהר"ר יעקב מאיר שליט"א
ירושלים.

א. מ. נ.

בתולדותיו של רבנו הנערץ שליט"א, מן הראוי שיחפוש יסודו והתפתחותו של „בית חנוך יתומים" לעדת הספרדים בירושלים מקום כבוד. ברוב חבה התמסר רבנו היקר כמוהר"י מאיר לרעיון של יצירת המוסד הזה ובהשפעתו העצומה על ידידיו בערי בוכרה אשר את אהבתם רכש בימי מסעיו בה, בפרט עלינו ומשפחתנו, עלה בידו לממשו בהצלחה, ולראות את המוסד עומד על תלו. נקל לתאר ולשער, מה היה גורלם של מאות יתומים אשר התחנכו במוסד זה ויצאו אח"כ לדרך החיים, כעובדים ישרים וצנועים, המתפרנסים מיגיע כפם, סוחרים ואחרים, אלמלא הטפול הנאמן שניתן להם בין כתלי „בית חנוך יתומים", שבגללו הם אסירי תודה לו ולמנהליו.

השתדלותו הנאמנה לטובת המוסד יציר כפיו, לא פסקה כל השנים, מימי הפתחו ועד כה, ובעתות מבוכה והעדר יכלת חמרית להחזקתו, עמד הוא לימינו ברוב מרצו, ויחפש דרכים לחלצו מן המיצר.

דרך חיייו השופעת אורה ותהלה, תעוטר לוית חן ע"י הזכות הגדולה שנתגלגלה על ידו להיות המשתדל הראשי ליסוד בית חנוך יתומים, לעדת הספרדים, אשר יכול להחשב בצדק לאחת מפעולותיו החשובות והמפוארות ביותר בירושלים, וברכת החניכים הישנים והחדשים תלווהו, ותעתיר לאריכות ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים לשמחת לבב כל רבבות מעריציו.

החותמים ברוב כבוד ואמון

בשם ראשי ומנהלי בית חנוך יתומים לעדת הספרדים בירושלים

משיח ברוכף

בית זקנים וזקנות הכללי
לכל עדת ישראל בירושלים ת"ו

לכבוד

עט"ר הרב הגאון המפורסם בישראל
ראשון לציון, כמוהר"ר יעקב מאיר שליט"א.
ראש רבני א"י ונשיא הרבנות הראשית לארץ ישראל,
י ר ו ש ל י מ .

ר. מ. נ.

הננו מתכבדים להיות בין המברכים את כת"ר ביום הגיעו לגבורות בעזרת ה'
במלאת לו שמונים שנה, ביום ז' אדר תרצ"ו הבע"ל.
בהוקרה רבה וזכרים אנו את השתדלות כת"ר לטובת מוסדנו אשר פעמים רבות
מצאנו בכת"ר עוזר ותומך נאמן ומסור המסייע לבסוסו ולהתפתחותו, וגם בכתבי המלצה
אשר העניק כת"ר לטובת המוסד הקדוש הזה, היטיב לנו הרבה מאד, ועל אף טרדותיו
הצבוריות המרובות מצא כת"ר זמן פנוי לפעול ולעשות להטבת מצבו של מוסדנו הדואג
לגורלם הנורא והמדוכה של הזקנים והזקנות האומללים, אשר במוסד הזה מצאו רבים
מהם מקום ומחסה לבלות שארית ימיהם בטוב ובמנוחה על התורה ועל העבודה, להתפלל
ולהעתיר בעד שלום כל המחזיקים והמסייעים לטובת המוסד.
ביום חגו, הננו לאחל לכת"ר מקרב ולב שיבה טובה ושלות נפש שיש עמה גבורה
וכבוד, ועוז והדר, ויאריך ימים על ממלכתו לתפארת עמנו וארצנו, ואנו תפלה לאל
עליון כי בימיו ובימינו תושע יהודה וישראל ישכון לבטח ובא לציון גואל במהרה בימינו
אמן. — בהזדמנות זו ראינו להזכיר לטובה גם את שם הרבנית הגברת המעטירה מרת
מרים ת"מ, אשר גם היא עומדת לעזרה כפעם בפעם לטובת מוסדנו, יאריך השי"ת גם
ימיה ושנותיה בטוב ובנעימים ברוב עוז והדר אמן.

החותמים ברגשי כבוד והערצה

נבאי ומנהלי בית זקנים וזקנות הכללי בירושלים ת"ו.

נשיא המוסד :

בן ציון א. קואינקה

עורך „המאסף" לפנים

ראב"ד בעה"ק ירושלם ת"ו

וחבר הרבנות הראשית לא"י.

בנימין בר' אשר לוי ס"ט

מנהל

מרדכי מיוחס ס"ט

גזבר

כוללות ק"ק חסידים
בית אל
בעה"ק ירושלים תובב"א

ב"ה

לכבוד

ועד יובל השמונים להדר"ג הגאון
ראשון לציון וראש הרבנים באה"ק
עט"ר כמוהר"ר יעקב מאיר שליט"א
י ר ו ש ל י מ .

בשם חכמי ורבני ויחידי ק"ק חסידים בית אל יב"ץ, מברכים אנו מקירות לבנו
ומשתתפים בשמחת חג יובל הגבורות של מורנו ורבנו הגאון המפורסם, ראשון לציון
וראש רבני ארץ ישראל, כבוד מרן הגאון יעקב המאיר לארץ ולדרים עליה שליט"א,
ומאחלים לו שיאריך ימים על ממלכתו, תרב גדולתו, בימיו ובימינו תושע יהודה וישראל
ישכון לבטח כנה"ר וכנא"ה, החותמים בברכת ציון וירושלים.

כ"ד פו"מ ונבאי ק"ק חסידים בית אל יב"ץ בירושלים
שלום הדאיה אברהם עזריאל

הרב שם טוב גאגין
רב ראשי לקהלת הספרדים
ברמסגאט

זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו.

מאד שמחתי לדעת כי התארגנה ועדה בירושלם להוציא לאור ספר יובל לכבוד רבינו הגדול הגאון משיירי כנה"ג ראש"ל"ץ וראש רבני אה"ק כמוהר"ר יעקב מאיר שליט"א. אשר ביום ז' אדר תרצ"ו תמלאנה לו שמונים שנה, והוא יכיל פרשת תולדותיו ומפעליו הכבירים שפעל לטובת הכלל בארץ ובחו"ל.

בלי תפונה שמכל עבר ופנה תקרא הבת יהודה ליום הנועד "מקרא קודש" (ביום ז' אדר נולד משה אבי התעודה וביום זה לחדש זה נולד יעקב סבא מאיר עיני הגולה) וכנסת ישראל תבא בשלמי תודה וברכה ותריע בזמירות לחג יובל כזה, ומכל אפסי תבל ישאו הרים שלום לו. ומגבעות המון הרי ישראל יקח עתרת ברכה ושלום כי חג קודש הלולים הוא.

גם אני אחד מידידי הנאמנים זה יותר משלשים שנה, הנה אני בא בשם ידידי הספרדים באנגליה לברך את זבח התודה לאל חיינו, שהחיינו, והחייהו, וקיימנו וקיימהו, והגיענו והגיעהו, לברך את יום המלואים לשמונים שנות חייו, כולנו יחד נותנים כבוד לשמו, ומעריכים ומוקירים עבודתו הנמרצה והפוריה אשר עבד זה יותר מחמשים שנה לטובת הצבור בארץ ובחו"ל. בכלל מושיע ורב היה לעמו ישראל, לפני מלכים התיצב להמליץ טוב בעדם, ובצרתם לו צר, ועמד כמלאך מושיע וחלצם ממאסרם, ומתמונתו היפה, ומדברו הנאות, יחזו את היהודי הנצחי החי וקיים בכל העתים, ובנפשו העדינה יראו ויביטו תכנית קושט ודת ישראל אשר מגמתה להביא צדק עולמים, ושלום לקרובים ולרחוקים. ומעומק לבבנו נברכהו, יואל אלוה ממעל לתת לו אורך ימים ושנים, חיים שיש בהם חפץ ורצון, ובאו עליו ימים ושנים כמשה עבד ה', ויאמר בן מאה ועשרים שנה אנכי היום ואוכל עוד לצאת ולבא, ויברכהו ה' מציון לראות בטוב ירושלם, ועיניו תחזינה ערי יהודה בנויות, מלאות צאן אדם אמן.

בכבוד רב
שם טוב גאגין

לכבוד

הרב הגאון הגדול המפורסם, רשכב"ה, שר ישראל,
ראשון לציון וירושלים, מוהר"ר יעקב מאיר שליט"א,
הרב הראשי לארץ ישראל תובב"א,
יחיה ויארץ ימים על ממלכתו ונרו לא יכבה לעד אמן.

בעיה"ק ירושלים ת"ו.

גאון עוזנו.

בשמי ובשם העדה העברית ורבניה, אתכבד להביע להדר"ג את ברכתי הנלבבה לחגיגתו חג היובל, יובל השמונים. כה לחי. יה"ר כי יארץ עוד ימים רבים ויחוג יובלות כהנה וכהנה, ובימיו ובימינו ישיב ה' את שבות ציון וירושלים, ובא לציון גואל במהרה בימינו אמן.

כן אתכבד לשלוח לו על ידי הדאר את ספרי "דרכי משה" אשר הוצאתי לאור בזמן האחרון, למזכרת ידידות והוקרה.
נאום החותם בברכת התחיה, ומעתיר בעדו ובעד כל אשר באהלו אהל ישרים יבורך, עתרת החיים והשלום.

ע"ה כלפון משה הכהן
ראש הרבנים בג'רבה.

יוסף צבי דושינסקיא
רב ואב"ד למקהלות האשכנזים
בעיה"ק ירושלם תובב"א
ורב ראשי של היהדות החרדית
בארץ ישראל

בשמחת לב שמעתי, שידידי הרב הגאון ראש"ל, רב פעלים וכו' מוה"ר יעקב מאיר שליט"א רב רבנן באה"ק תובב"א, מגיע בימים אלה לגבורות, והנני רואה לי לעונג להשתתף עם רבבות מעריצים בברכת הודאה על לשעבר, ותפלה על להבא. יראת ד' תוסיף ימים ושנות אושר וברכה יתוספו לו מן השמים. לראות בטובת בחיריו, לשמוח בשמחת עם ד', ולהתהלל עם נחלתו בבנין ירושלם ובביאת גוא"צ.

כעתירת חד מידידי ומוקירי

יוסף צבי דושינסקיא

מאיר ברלין ירושלים

לכבוד

רבנו הגדול ראשון לציון, תפארת ישראל,
הגאון רבי יעקב מאיר שליט"א,
ראש הרבנים בארץ ישראל,
ירושלים עיה"ק.

רב גדול ונכבד,

הריני בא להוסיף ברכתי למברכיו הרבים, כי יהא ד' אתו ויוסיף לו שנים על שניו עד מאה ועשרים שנה. ושנות חייו תהיינה, שנות שלווה ומנוחה, שנות בריאות הגוף וחדות הנפש, שנים אשר יראה בהן בנין ארצנו הקדושה הולך וגדל, שמירת תורתנו הקדושה הולכת ומתחזקת, תחית עמנו הגדול הולכת ומתבססת. ויזכה לראות בשוב ד' את שיבת ציון ובגאולתנו השלמה והמלאה.

בכבוד רב, ובידידות נאמנה,
מאיר ברלין

יצחק אייזיק הלוי הערצאג
הרב הראשי למדינת אירלנד החפשיית
דובלין

הו"כ הרב הגאון הגדול המפורסם בכל תפוצות ישראל ע"ה, פ"ה מוכתר בנימוסין, מו"ר כקש"ת ר' יעקב מאיר שליט"א, ראשון לציון, בירושלים ת"ו.
אחדשה"ט, הנה ראיתי בעתוננים כי בקרוב ימלאו לכב' שמונים שנה לאורך ימים טובים אמן, והנני בא לקדם פניו בברכה לבבית כי יאריך ה' הטוב ימיו ושנותיו בנעימים ובבריאות גופא וכל מילי דמיטב לשמחת לבב כל בית ישראל מכבדיו ומעריציו, ולשמחת לבבי החותם בברכה.

יצחק אייזיק הלוי הערצאג.

בית החולים הכללי „משגב לדך“ בירושלים ת"ו

הנשיא:
הרה"ג הגדול מוה"ר יעקב מאיר שליט"א
ראשון לציון וראש רבני אה"ק ת"ו

לכבוד,

ועד היובל של הרה"ג הראש"ל
עט"ר מוה"ר ר' יעקב מאיר שליט"א ירושלים.
א. נ. מ.

הנהלת בית החולים הכללי „משגב לדך“ בירושלים, מתכבדת ושמחה להשתתף בשמחת כל הצבור בארץ ישראל, לזה היום עשה ה' שבו הגיע לגיל הגבורות מעלת כבוד רבנו הראשי לארץ ישראל הרה"ג הראש"ל צמחה"ר ר' יעקב מאיר שליט"א. משנה שמחה היא לבית החולים „משגב לדך“ לברך את חתן היובל המכהן בתור נשיא בית החולים מיום עלותו ארצה, ואשר רבות פעל ועשה לטובתו. אנו תפלה לאל עליון שיזכהו לחיות עוד שנים רבות בבריאות הגוף ויזכה לראות בימיו את גאולת עם ישראל השלמה, אמן, כה — לחי!
כעתירת מוקיריו ומכבדיו

הנהלת ביה"ח הכללי „משגב לדך“
בירושלים תובכ"א
יוסף אלישר, ס"ט. דוד אבולעפיה

חיים זבולון חרל"פ
בן הגאון הצדיק רבי יעקב משה שליט"א
רב ואב"ד ראשון לציון והסביבה

לכבוד הרבנים הגאונים והאדונים הנכבדים מאד נעלים חברי ועדת היובל שליט"א. יום בשורה הוא לי לשמוע, שהרב הגאון מנורה טהורה מוה"ר יעקב מאיר שליט"א ראש הרבנים, הגיע לגבורות ש"בגבורתו של מקום הוא חי ולא מרב כח שבו" לשון רש"י אבות (פ"ה משנה כ"א). ביחוד שהרב הגאון הזה הוא יליד בן יליד הארץ, וזכה להגיע למדרגה גדולה וחשובה זו, להיות עומד בראש קהלות ישראל בארץ ובגולה, ולהפיץ מעינותיו חוצה, ותואר „ראשון-לציון" מצורף לו.
הנני מביע לו בזה את ברכתי הנלבבה, יתן השי"ת שתמיד יהא נאזר בגבורת חסדי השי"ת, מלכא דעלמא יברך יתיה יפיש חייו ויסגא ימיו בבריות גופא ונהורא מעליא, ויזכה לראות בביאת גואל צדק בהופעת אור משיח צדקנו כעתירת כל ישראל ובתוכם המצפה לישועת ישראל במהרה.
חיים זבולון חרל"פ

שלמה י. מזרחי
ז"ל אנג'לוס, קאליפורניה

כבוד ידי"נ הרה"ג מעוז ומגדול זך השכל והרעיון, כמוהר"ר יעקב מאיר שליט"א ראש הרבנים בא"י, אתה ה' תשמרהו לעד אמן.
רב גדול בישראל, שלום וברכה!

מה מאד התענגתי בהתבשרי את הבשורה הנעימה מעל עמודי "דאר היום" כי נבחרה ועדה מיוחדת מקרב עסקני ונכבדי העדה הספרדית בירושלם, להוציא לאור "ספר יובל" לכבוד קדושת תורתו בהגיעו לגבורות, ושוב יפורטו תולדותיו ופעולותיו הנשגבות. לטובת היהדות כלה הן בגולה והן בא"י, וליהדות הספרדית הירושלמית בפרט. אם אבוא לעמוד על כל פרט ופרט מעבודתו הקדושה ורבת האחריות ביחוד לעדה הספרדית בירושלם, תקצר היריעה מהכיל, אך הנני מוצא חובה לעצמי להזכיר כאן את עבודתו ומסירותו הנפלאה במוסדות הצבוריים בעדה הספרדית הקיימים היום בתוככי ירושלם, ושהנני לכבוד ולתפארת האומה הישראלית, וליהדות הספרדית בפרט. בית החולים הכללי "משגב לדך" הקים זה יותר מחמשים שנה בעיר העתיקה, שר"מ היה אחד ממסדיו הראשונים, וכמה מרץ השקיע לשכלולו והתפתחותו של המוסד האנושי הזה, המשמש בית מרפא, לכל העדות בירושלם, מבלי הבדל דת ומפלגה, ושע"י השפעתו העצומה בגולה, הרבה מאחינו הספרדים מנדבים סכומים ידועים לטובת בית החולים הנ"ל, ועוד היום ממשיך את עבודתו לתועלת המוסד הזה, ומשמש בתור נשיאו. המפעל השני שערכו גדול מאד בקרב העדה הספרדית, ושכת"ר התמסר בגוף ונפש בעזרת חבריו וידידיו הנאמנים הרה"ג הראב"ד מקודש כמוהר"ר יוסף מרדכי הלוי נ"י, והעסקן הצבורי מר משיח בורוכוף, הוא "בית חנוך יתומים" אשר בו מתחנכים יתומים שנשארו עזובים במות עליהם הוריהם ומתחנכים בחנוך דתי, תורה ומלאכה גם יחד, וכבודו דואג תמיד לכלכלתם וחנולם.

המוסד התורני ישיבת "אהל יעקב" שנוסדה ע"י כת"ר ונקראת על שמו, בה לומדים ת"ח ורבנים מופלגים בש"ס ומפרשיו, ושהיא מרכז לכל הישיבות שבעדה הספרדית. "תלמוד התורה וישיבת תפארת ירושלם", שהנני מתפאר להיות אחד מחניכיו ומאברכי הישיבה תפארת ירושלם, ישיבת "פורת יוסף" בנין נהדר, העומד לנס ולתפארת מול כתלנו "כתל-המערבי", תקון ושכלול ביהכ"נ הגדול לתנא האלקי רבן יוחנן בן זכאי זיע"א שבו שמשתי בתור גבאי וש"צ שנים אחדות אחרי מות דודי היקר הרה"ג ספרא בי דינא רבא, זר"ק כמוהר"ר אלעזר מזרחי ז"ל בעזרת שארי מר אליהו מזרחי נ"י, וכל זה היה בעבודה של מסירת נפש ממש, כדי לראות את מוסדות העדה הספרדית מתקדמים, ועומדים במדרגה גבוהה, ותמיד דאג להרים את מצב העדה הירוד בחמר וברוח,

וביחוד דאגתו הגדולה לטובת הת"ח ועניי ירושלם, למצא מקורות כספיים הכרחיים, לבל יסבלו חרפת רעב.

יואיל נא ידידי הרב הנאור לקבל את ברכתי ברכת הדיוט בשם עדתי, חברי וחברות "המרכז העברי הספרדי" בלוס אנג'לוס, שהנני משמש בתור מנהיגם הרוחני, שה' יזכהו לשנת המאה, יובל כפול, ויאריך ימים ושנים על כסא נשיאותו לנהל את צאן עדת מרעיתו על ברכי התורה והיהדות, ואני תפלה לה' כי יתן לו כח ואמץ לשאת בעול צרכי צבור, ויהיה בריא וחזק להמשיך את פעולותיו לטובת היהדות כלה, והרמת מצב העדה הספרדית בפרט, ואזכה לחזות פני הדרת כבודו בתוך עיר קדשנו, משאת נפשי ארץ מולדתי ירושת"ו אמן.

כעתרת מוקירו כערכו הרם והנשא

ידידו המברכו ממרחקים

הצב"י שלמה י. מזרחי

מנהיג רוחני ל"מרכז העברי הספרדי"

בלוס אנג'לוס, קאליפורניה.

מאת המסדר

דמעות ניל זלנו מעיני, על האושר והזכות שנפלו בנוצלי לסדר ברפוס את ספר היובל של מורנו ורבנו הרה"ג ציס"ע, כמוהר"ר יעקב מאיר שליט"א, ראש"ל וראש הרבנים בארץ ישראל, ליום הגיעו לגבורות. יתן ה' שכל הברכות אשר סדרתי בספר יובל זה תחולנה עליו, ושאוכה לסדר את ספר היובל במלאה לו מאה ועשרים שנה.

גרשון ב"ר אברהם אליעזר רוטשטיין

